

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип Македонија	Воронешки државен универзитет Русија
Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип, Македонија	Воронежский государственный университет Россия
Goce Delcev University in Stip, Macedonia	Voronezh State University Russia

Трета меѓународна научна конференција Третья международная научная конференция

Third International Scientific Conference

ФИЛКО
FILKO

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ
PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
СБОРНИК СТАТЕЙ
CONFERENCE PROCEEDINGS

26-27 април 2018 / 26-27 апреля 2018 / 26-27 April 2018
Штип Штип Stip

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
Македонија
Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип,
Македонија
Goce Delcev University in Stip,
Macedonia

Воронешки државен универзитет
Русија
Воронежский государственный университет
Россия
Voronezh State University
Russia

Трета меѓународна научна конференција

Третья международная научная конференция

Third International Scientific Conference

ФИЛКО FILKO

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ
PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ
PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ СБОРНИК СТАТЕЙ CONFERENCE PROCEEDINGS

26-27 април 2018 / 26-27 апреля 2018 / 26-27 April 2018
Штип Штип Stip

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека “Св. Климент Охридски”, Скопје

821(062)
811(062)
316.7(062)
37(062)

МЕЃУНАРОДНА научна конференција (3 ; 2018 ; Штип)

Филологија, култура и образование [Електронски извор] : зборник на трудови / Трета меѓународна научна конференција, 26-27 април 2018, Штип = Филологија, култура и образование : сборник статей / Третья международная научная конференция, 26-27 апреля 2018, Штип = Philology, culture and education : conference proceedings / Third International Scientific Conference, 26-27 April 2018, Stip. - Штип : Универзитет “Гоце Делчев” = Универзитет имени Гоце Делчева = Shtip : Goce Delcev University, 2018

Начин на пристап (URL): <http://js.ugd.edu.mk/index.php/fe>. - Трудови на мак., рус. и англ. јазик. - Фусноти кон текстот. - Текст во PDF формат, содржи 737 стр. , табели, граф. прикази. - Наслов преземен од екранот. - Опис на изворот на ден 27.12.2018. - Abstracts кон повеќето трудови. - Библиографија кон трудовите

ISBN 978-608-244-593-9

1. Насп. ств. насл.

а) Книжевност - Собири б) Јазици - Собири в) Култура - Собири г)
Образование - Собири

COBISS.MK-ID 109270026

ОРГАНИЗАЦИСКИ КОМИТЕТ

Драгана Кузмановска, Филолошки факултет при УГД
Олга А. Бердникова, Филолошки факултет при ВГУ
Светлана Јакимовска, Филолошки факултет при УГД
Татјана А. Тернова, Филолошки факултет при ВГУ
Виолета Димова, Филолошки факултет при УГД
Генадиј Ф. Ковалов, Филолошки факултет при ВГУ
Костадин Голаков, Филолошки факултет при УГД
Лариса В. Рибачева, Филолошки факултет при ВГУ

МЕЃУНАРОДЕН ПРОГРАМСКИ КОМИТЕТ

Виолета Димова (Македонија)
Даниела Коцева (Македонија)
Драгана Кузмановска (Македонија)
Ева Ѓорѓиевска (Македонија)
Марија Кусевска (Македонија)
Силвана Симоска (Македонија)
Татјана Стојановска Иванова (Македонија)
Лариса В. Рибачева (Русија)
Софија Заболотнаја (Русија)
Татјана А. Тернова (Русија)
Татјана Атанасоска (Австрија)
Олег Н. Фенчук (Белорусија)
Јулиа Дончева (Бугарија)
Билјана Мариќ (Босна и Херцеговина)
Душко Певуља (Босна и Херцеговина)
Волф Ошлис (Германија)
Волфганг Моч (Германија)
Габриела Б. Клајн (Италија)
Михал Ванке (Полска)
Мајкл Рокланд (САД)
Даниела Костадиновиќ (Србија)
Селена Станковиќ (Србија)
Тамара Валчик-Булиќ (Србија)
Ахмед Ѓуншен (Турција)
Нецати Демир (Турција)
Шерифе Сехер Ерол Чалшкан (Турција)
Карин Руке-Брутен (Франција)
Танван Тонтат (Франција)

Технички секретар

Марица Тасевска
Ирина Аржанова

Главен и одговорен уредник

Драгана Кузмановска

Јазично уредување

Даница Атанасовска-Гаврилова (македонски јазик)
Марјана Розенфелд (руски јазик)
Билјана Иванова (англиски јазик)
Снежана Кирова (англиски јазик)
Татјана Уланска (англиски јазик)

Техничко уредување

Костадин Голаков
Марица Тасевска
Славе Димитров

Адреса на организацискиот комитет:

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македонија

Воронешки државен универзитет
Филолошки факултет
г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Русија

Е-пошта: filko.conference@gmail.com
Веб-страница: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

Драгана Кузмановска, Филологический факультет при УГД
Ольга А. Бердникова, Филологический факультет при ВГУ
Светлана Якимовска, Филологический факультет при УГД
Татјана А. Тернова, Филологический факультет при ВГУ
Виолета Димова, Филологический факультет при УГД
Геннадий Ф. Ковалев, Филологический факультет при ВГУ
Костадин Голаков, Филологический факультет при УГД
Лариса В. Рыбачева, Филологический факультет при ВГУ

МЕЖДУНАРОДНАЯ РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Виолета Димова (Македонија)
Даниела Коцева (Македонија)
Драгана Кузмановска (Македонија)
Ева Ѓергиевска (Македонија)
Мария Кусевска (Македонија)
Силвана Симоска (Македонија)
Татјана Стояновска-Иванова (Македонија)
Лариса В. Рыбачева (Россия)
Софья Заболотная (Россия)
Татјана А. Тернова (Россия)
Татјана Атанасоска (Австрија)
Олег Н. Фенчук (Беларусь)
Юлиа Дончева (Болгария)
Биљана Мариќ (Боснија и Херцеговина)
Душко Певуља (Боснија и Херцеговина)
Волф Ошлис (Германия)
Волфганг Моч (Германия)
Габриелла Б. Клейн (Италија)
Ева Бартос (Польша)
Михал Ванке (Польша)
Майкл Рокланд (США)
Даниела Костадинович (Србија)
Селена Станкович (Србија)
Тамара Валчич-Булич (Србија)
Ахмед Гюншен (Турција)
Неджати Демир (Турција)
Шерифе Сехер Эрол Чал'шкан (Турција)
Карин Рукэ-Брутэн (Франција)
Танван Тонтат (Франција)

Ученый секретарь

Марица Тасевска
Ирина Аржанова

Главный редактор

Драгана Кузмановска

Языковая редакция

Даница Атанасовска-Гаврилова (македонски јазик)
Марјана Розенфелд (руски јазик)
Билјана Иванова (англиски јазик)
Снежана Кирова (англиски јазик)
Татјана Уланска (англиски јазик)

Техническое редактирование

Костадин Голаков
Марица Тасевска
Славе Димитров

Адрес организационог комитета

Универзитет им. Гоце Делчева – Штип
Филологически факултет
ул. „Крсте Мисирков“ д. 10-А
Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македонија

Воронежски државни универзитет
Филологически факултет
г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Россия

Е-пошта: filko.conference@gmail.com

Веб-сајт: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

EDITORIAL STAFF

Dragana Kuzmanovska, Faculty of Philology, UGD
Olga A. Berdnikova, Faculty of Philology, VGU
Svetlana Jakimovska, Faculty of Philology, UGD
Tatyana A. Ternova, Faculty of Philology, VGU
Violeta Dimova, Faculty of Philology, UGD
Genadiy F. Kovalyov, Faculty of Philology, VGU
Kostadin Golakov, Faculty of Philology, UGD
Larisa V. Rybatcheva, Faculty of Philology, VGU

INTERNATIONAL EDITORIAL BOARD

Daniela Koceva (Macedonia)
Dragana Kuzmanovska (Macedonia)
Eva Gjorgjievska (Macedonia)
Marija Kusevska (Macedonia)
Silvana Simoska (Macedonia)
Tatjana Stojanovska-Ivanova (Macedonia)
Violeta Dimova (Macedonia)
Larisa V. Rybatcheva (Russia)
Sofya Zabolotnaya (Russia)
Tatyana A. Ternova (Russia)
Tatjana Atanasoska (Austria)
Oleg N. Fenchuk (Belarus)
Yulia Doncheva (Bulgaria)
Biljana Maric (Bosnia and Herzegovina)
Dushko Pevulja (Bosnia and Herzegovina)
Wolf Ochlies (Germany)
Wolfgang Motch (Germany)
Gabriella B. Klein (Italy)
Ewa Bartos (Poland)
Michal Wanke (Poland)
Danijela Kostadinovic (Serbia)
Selena Stankovic (Serbia)
Tamara Valchic-Bulic (Serbia)
Ahmed Gunshen (Turkey)
Necati Demir (Turkey)
Şerife Seher Erol Çalişkan
Karine Rouquet-Brutin (France)
That Thanh-Vân Ton (France)
Michael Rockland (USA)

Conference secretary

Marica Tasevska
Irina Arzhanova

Editor in Chief

Dragana Kuzmanovska

Language editor

Danica Atanasovska-Gavrilova (Macedonian)

Maryana Rozenfeld (Russian)

Biljana Ivanova (English)

Snezana Kirova (English)

Tatjana Ulanska (English)

Technical editing

Kostadin Golakov

Marica Tasevska

Slave Dimitrov

Address of the Organizational Committee

Goce Delcev University - Stip

Faulty of Philology

Krste Misirkov St. 10-A

PO Box 201, Stip - 2000, Republic of Macedonia

Voronezh State Universiy

Faculty of Philology

10 pl. Lenina, Voronezh, 394006, Russia

E-mail: filko.conference@gmail.com

Web-site: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

СОДРЖИНА / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENT

1. Adili Bujar – CHALLENGES AND PERSPECTIVES OF INTERCULTURAL EDUCATION IN MACEDONIA	13
2. Angelovska Irena – MULTICULTURAL MUSIC EDUCATION- OPPORTUNITIES, ACHIEVEMENTS, IMPROVEMENTS	21
3. Асимопулос Панаџис – НЮАНСЫ НИЦШЕАНСКОГО НИГИЛИЗМА В ФЁДОРЕ ДОСТОЕВСКОМ: «ПРЕСТУПЛЕНИЕ И НАКАЗАНИЕ» И «БЕСЬ»	33
4. Балек Тијана – АКЦИОЛОШКИ ПОТЕНЦИЈАЛ ФРАЗЕМА С КОМПОНЕНТАМА НЕБО И ЗЕМЉА У РУСКОМ И СРПСКОМ ЈЕЗИКУ – КВАЛИФИКАЦИЈА ЉУДСКИХ ОСОБИНА И СИТУАЦИЈА	45
5. Бужаровска Елени – ПРИМАРНОСТА НА СЕМАНТИЧКИОТ ПРИОД ВО АНАЛИЗАТА НА ГЛАГОЛИТЕ	53
6. Величковска Родна – ЖЕТВАТА И ЖЕТВАРСКОТО ПЕЕЊЕ ВО МАКЕДОНИЈА И РУСИЈА (КУЛТУРНИ ПАРАЛЕЛИ).....	65
7. Веселиновска Снежана Ставрева – СТАВОВИТЕ И МИСЛЕЊАТА НА СТУДЕНТИТЕ ОД ОДДЕЛЕНСКА НАСТАВА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ОБРАЗОВНИ НАУКИ ЗА СВОЈАТА ОСПОСОБЕНОСТ ЗА РЕАЛИЗИРАЊЕ НА НАСТАВАТА ПО ПРИРОДНИ НАУКИ	75
8. Гладышева Светлана Николаевна – БЕЛАЯ АРМИЯ В ПУБЛИЦИСТИКЕ А. И. КУПРИНА, И. С. ШМЕЛЕВА И Р. Б. ГУЛЯ	87
9. Голаков Костадин, Ниами Емил – СТИЛОТ НА ПРЕВОДОТ НА ДРАМАТА НА А. П. ЧЕХОВ „ВИШНОВАТА ГРАДИНА“ ОД МАРИЈА НАЈЧЕВСКА-СИДОРОВСКА.....	95
10. Грачева, Жанна – ПОХВАЛА, КОМПЛИМЕНТ И ЛЕСТЬ КАК РЕЧЕВОЈ АКТ (НА МАТЕРИАЛЕ ТВОРЧЕСТВА В. НАБОКОВА)	103
11. Гркова Марија – УСВОЈУВАЊЕТО НА ПЕРФЕКТОТ ВО IX ОДДЕЛЕНИЕ ВО ШТИПСКО	109
12. Грујовска Сашка – ГРАМАТИЧКИ СРЕДСТВА ЗА ОЗНАЧУВАЊЕ ПРЕКАЖАНОСТ ВО МАКЕДОНСКИОТ И ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК	119
13. Денкова Јованка – КЕРОЛОВСКАТА ФАНТАСТИКА НА ЈАН ЛАРИ	127
14. Денковска Милица – ПАТУВАЊЕТО КАКО ИСТРАЖУВАЧКИ КОНЦЕПТ ВО КНИЖЕВНИТЕ СТУДИИ.....	139
15. Деревская Евгения – ФРАЗЕОЛОГИЗМЫ ВОРОНЕЖСКИХ ГОВОРОВ, ХАРАКТЕРИЗУЮЩИЕ ЧЕЛОВЕКА ПО ЕГО ОТНОШЕНИЮ К ТРУДУ (ЭТНОЛИНГВИСТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ)	149
16. Дѳгтева Ярославна – ЧУЖОЈ ВЗГЛЯД В РОМАНЕ «ИДИОТ» Ф. М. ДОСТОЕВСКОГО	155
17. Димитриева-Ѓорѓиевска Марина – ОБРАЗОВАНИЕ И ПРАКТИКА. УЛОГАТА, СТАВОВИТЕ И ЗАДАЧИТЕ НА НАСТАВНИКОТ ВО НАСТАВНИОТ ПРОЦЕС	161

18. Димова Марија Ѓорѓиева – (ИНТЕР)ТЕКСТУАЛНИ ТРАНСМИГРАЦИИ	169
19. Донеv Драган, Крстева Марија – ПОТРЕБАТА ОД ПРЕВОДОТ ВО ГЛОБАЛИЗИРАНИОТ СВЕТ	179
20. Ѓорѓиевска Ева – СЕМИОТИКАТА НА „ПРАШКИТЕ ГРОБИШТА“ ОД УМБЕРТО ЕКО	185
21. Erol Çalişkan, Şerife Seher – AN EXAMPLE TO THEATRICAL VILLAGE PLAYS FROM THE BOLU REGION: HASAN PLAY	195
22. Žigić Vesna - SOCIAL NETWORKS AND EDUCATION OF THE BLIND AND VISUALLY IMPAIRED STUDENTS	203
23. Ivanovska Lela – THE ROLE OF METACOGNITIVE LISTENING STRATEGIES IN LEARNING ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE	213
24. Jugreva Marija – LEXICAL PROCESSING: MODELS OF WORD RECOGNITION	221
25. Караниколова-Чочоровска Луси – ЕЛЕМЕНТИТЕ НА ТРАДИЦИЈАТА И МЕНТАЛИТЕТОТ ВО РАСКАЗОТ „СТАРИТЕ ДНИ“ ОД БОРА СТАНКОВИЌ	229
26. Кирова Снежана, Кузмановска Драгана, Иванова Биљана – ФРАЗЕОЛОГИЗМИ СО БРОЕВИ ВО АНГЛИСКИОТ И ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК	237
27. Kitanovska–Kimovska Sonja, Neshkovska Silvana – HANDLING OF CULTURE-SPECIFIC TERMS IN TRANSLATION	247
28. Ковачева Лидија – СИМБОЛИКАТА НА РОЗАТА ВО РИМСКИТЕ ПРАЗНИЦИ И ПОГРЕБНИТЕ ОБИЧАИ И ВО МАКЕДОНСКАТА НАРОДНА ТРАДИЦИЈА	259
29. Kovačević Maја – COMPOUNDS IN THE SERBIAN ENGINEERING DISCOURSE	267
30. Кожинкова Весна – КУЛТУРНИОТ И ЕТНИЧКИОТ ИДЕНТИТЕТ НА ЕГЕЈСКИТЕ МАКЕДОНЦИ ВРЗ ПРИМЕРИ ОД МАКЕДОНСКИОТ РОМАН	275
31. Коцева Ана – A CROSS-CULTURAL STUDY OF COMPLAINT STRATEGIES BY MACEDONIAN AND AMERICAN HIGH-SCHOOL STUDENTS	287
32. Коцева Весна, Тодорова Марија – КРЕИРАЊЕ НА АКТИВНОСТИ СО СТРУКТУРИРАН ИНПУТ ВО РАМКИТЕ НА ПОУЧУВАЊЕТО ГРАМАТИКА СО ОБРАБОТКА НА ИНПУТ	293
33. Коцева Даниела, Мирасчиева Снежана – РАЗВОЈОТ НА КУЛТУРАТА ПОД ВЛИЈАНИЕТО НА КОМУНИКАЦИОНИТЕ МЕДИУМИ	301
34. Кузмановска Драгана, Мрмеска Викторија – КОЛОКАЦИИТЕ КАКО НЕИДИОМАТСКИ ФРАЗЕОЛОГИЗМИ ПРОСЛЕДЕНИ ПРЕКУ ПРИМЕРИ ОД ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК	309
35. Кусевска Марија, Ивановска Билјана, Даскаловска Нина – УЛОГАТА НА ЕМПИРИСКИТЕ ИСТРАЖУВАЊА ЗА РАЗВИВАЊЕ ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА КАЈ ИЗУЧУВАЧИТЕ НА СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ	317
36. Kyrchanoff Maksym W. – NON-ACADEMIC FORMS OF CONSTRUCTIVISM IN FOLK HISTORICAL IMAGINATIONS IN MACEDONIA AND SLOVENIA	325
37. Лапыгина Мария – СРАВНИТЕЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ЛЕКСИЧЕСКИХ СРЕДСТВ СОЗДАНИЯ ОТРИЦАТЕЛЬНОГО ИМИДЖА ПОЛИТИКА В РУССКИХ И СЕРБСКИХ ПЕЧАТНЫХ СМИ	333

ФРАЗЕОЛОГИЗМИ СО БРОЕВИ ВО АНГЛИСКИОТ И ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК

Снежана Кирова¹, Драгана Кузмановска² Биљана Иванова³

¹Виш лектор, Филолошки факултет, УГД – Штип
snezana.kirova@ugd.edu.mk

²Доцент, Филолошки факултет, УГД – Штип
dragana.kuzmanovska@ugd.edu.mk

³Виш лектор, Филолошки факултет, УГД – Штип
biljana.petkovska@ugd.edu.mk

Апстракт

Идиомите и фразеологизмите се составен дел на еден јазик, што е од голема важност бидејќи го збогатуваат неговиот фонд на зборови. Тоа се зборовни групи кои еволуирале во неделиви зборовни целини и зазеле посебен дел во јазичниот фонд. Нив ги проучува посебна лингвистичка дисциплина наречена фразеологија (грч. *phrasis* – израз и *logos* – учење). Освен фразеологизам, исто така се користи и терминот идиом и идиоматски израз (грч. *Idios* – својствен, карактеристичен, посебен).

Фразеологизмите се многу интересни за проучување и толкување бидејќи станува збор за зборови кои во фразеологизмите сосема го изгубиле своето основно значење. Идиоматското значење на изразите не можеме да го изведеме од значењето на составните зборови, односно тие го губат првобитното и добиваат ново, фигуративно значење. Тие се неслободните фразеологизми, додека има и такви изрази каде што зборовите можеме да ги разделиме без промена на значењето. Тоа се слободните фразеологизми. Голем предизвик за еден лингвист е да го пренесе ваквиот неслободен зборовен состав од еден јазик во друг, без да бидат буквално преведени (збор за збор), односно да биде запазена природата на јазикот во кој што се преведува и да се одбере адекватен фразеологизам што се сретнува во секојдневниот говор на тој јазик.

Целта на овој труд всушност претставува тоа - обид за преведување на идиомите и фразеологизмите поврзани со броеви од англиски и германски на македонски јазик, се разбира, со појаснување и со наведување на потеклото.

Клучни зборови: зборовни групи, израз, значење, еквивалентност, речник,

PHRASES WITH NUMBERS IN ENGLISH AND GERMAN

Abstract

Idioms and phrases are a constituent part of a language, which is of great importance because they enrich the vocabulary of a language. They are linguistic units evolved in indivisible linguistic units and they take a special place in the language dictionary. They are studied in the special linguistic discipline called phraseology (Greek. *phrasis* – phrase, expression and *logos* – study). Besides the term phraseologisms, the terms idiom and idiomatical expressions are also used (Greek. *Idios* – inherent, distinctive, special).

Phraseologisms are very interesting to study and to interpret because they consist of words that have completely lost their original meaning. The idiomatic meaning of words cannot be extracted from the meaning of the constituent words, or, in other words, they lose their original meaning and receive a new figurative meaning. These are fixed phraseologisms but there are also free phraseologisms the constituent parts of which can be separated without change in meaning. It is a great challenge for a linguist to transfer such fixed word structure from one language into another without literal translation (word for word), that is, to preserve the nature of the language he/she translates from and choose proper phraseology used in everyday conversation in that language.

The aim of this paper is actually an attempt to find Macedonian equivalents for idioms and phrases related to numbers in English and German, with clarification and indication of origin (where possible).

Key words: *word groups, expressions, meaning, equivalence, vocabulary.*

Вовед

Фразеологијата е составен дел на лексикологијата, но се издвојува како посебна научна дисциплина со свои задачи, цели и методи на истражување и се занимава со проучување на неделивите и општопознатите изрази кои се карактеристични за еден јазик. Идиомите, исто така, во потесна смисла на зборот, може да се дефинираат како постојан зборовен состав чиешто значење се разликува и најчесто не може да се изведе од значењето на составните зборови во самостојна употреба.

Идиомите најчесто ги среќаваме во разговорниот стил, сленгот, а многу поретко во формалниот стил. Кога станува збор за англискиот јазик кој е познат по својата идиоматичност, доброто познавање на идиомите претставува еден од најважните предуслови за успешна комуникација, а таква е ситуацијата и со германскиот јазик.

Трудот разгледува одредена група на идиоми и фразеологизми од англискиот и германскиот јазик и ќе понуди нивни соодветни преводи/еквиваленти во македонскиот јазик. Сметаме дека оваа тема е доста интересна, токму заради преносното значење на фразеологизмите и идиомите и нивните стилски особености. Со нив, со неколку зборови се искажува она што некогаш не може да се искаже и со неколку реченици. Треба да се внимава при нивната употреба, бидејќи доколку е честа може да предизвика обратен ефект.

Во воведниот дел кратко ќе се задржиме на значењето и симболиката на броевите кои во трудот се земени за определувачки елемент при изборот на обработените фразеологизми. Броевите отсекогаш биле поврзани со мистиката и разни магии и суеверија. Во некои религии, одредени броеви биле поврзани со богови.

Нулата има многу специфична положба меѓу броевите. Кај Маите, нулата се сметала за симбол на Богот на потекло, кој постоел пред почетокот на сè. Нулата претставува празнина, ништожност и хаос.

Бројот **еден** е „симбол на првобитното, неполярното, божественото; го опфаќа контекстот на тоталитет и единство и постои само по себе, но сепак се наоѓа зад сите настани“. Еден означува почеток, индивидуалност и оригиналност. Графички, бројот еден е претставен како точка.

Два симболизира поларитет - ден и ноќ, сонце и месечина, добро и зло, Јин и Јанг, маж и жена, спротивност, дијалог итн. Бројот два го означува почетокот на создавањето кога човекот беше опремен со две раце и нозе, како и две очи и уши. Графичкото претставување на бројот два е линија.

Сите добри работи се **три**. Во бајките, најчесто кралот има три сина или ќерки, при што „херојот“ е обично трето, најмладото дете. Принцот мора да реши три загатки за три дена, или да го избере вистинското од трите за да може да се ожени со принцезата. „Три е првиот број кој има почеток, средина и крај, и единствениот што поседува некој од овие членови“. Три нè потсетува на тројството на Бога, и овој број графички е претставен како триаголник.

Четири симболизира четири годишни времиња, четири елементи, четири насоки. Грчкиот лекар Хипократ сметал дека во организмот течат четири вида течности (жолчка, крв, црна жолчка, слуз), кои се мешаат и во зависност која течност преовладува во организмот таков темперамент ќе има човекот (колеричен, флегматичен, сангвистичен и меланхоличен). Четириаголникот графички го претставува бројот четири.

„За К.Г. Јунг, **пет** е број на природниот човек (се мисли на трупот и 2 x 2 раце и нозе)“. Има пет сетила, пет прсти на една рака. Во христијанството, пет стои како пентаграм во однос на петте рани Христови, како и на петте радости на Дева Марија („Богојавление, Раѓање, Воскресение, Вознесение Христово, Вознесение на Дева Марија“) . Во Кина, пет се смета за значаен број, бидејќи во него се препознаваат пет елементи: земја, вода, оган, дрво и руда.

„Бројот **шест** е најсовршениот број во античкиот и неоплатонскиот светски систем, бидејќи тој е и сума и производ на неговите делови: 1+2+3 и 1 x 2 x 3“.

Седум е симбол на остварувањето и совршеноста. Бог го создал светот за седум дена. Во Христијанството исто така се зборува за седумте свети тајни

(крштение, миропомазание, причест, покајание, брак, свештенство и помазание на болните). Се вели дека мачката има седум животи, една седмица има седум дена. Шекспир, како и други пред него, зборува за „седумте човечки години“.

Во јудаизмот, обрежувањето се одвива на **осмиот** ден по раѓањето. Еврејскиот фестивал Ханука, исто така, трае осум дена.

Девет е највисокиот едноцифрен број во децималниот систем. Во нашиот сончев систем има девет планети, едно дете се носи девет месеци во утробата на мајката пред да се роди. Во грчката митологија музи биле девет (Ерато, Евтерпа, Калиопи, Клио, Мелпомена, Полихимнија, Терпсихора, Талија, Уранија) и тие биле ќерки на врховниот грчки бог Зевс и на Мнемозина, божицата на умот и паметењето (сп. Pavla Tomenendalová).

Ова се само некои од толкувањата кои се однесуваат на симболиката на броеви па некои од нив можат да помогнат во разбирањето или објаснувањето на фразеологизми со главна компонента број кои се предмет на овој труд.

1. Еквивалентни идиоми и фразеологизми во англискиот, германскиот и македонскиот јазик

- **E: it takes two to tango**
- **D: Zum Tango gehören immer zwei**
- **M: за танго се потребни двајца**

Овој израз се употребува кога сакаме да кажеме дека не може да се префрли вината само на еден доколку се наоѓаме во некоја тешка ситуација, односно не може за грешката да се обвини само едниот. Самиот израз станал популарен во 1952 година, како резултат на таканасловената хит-песна од Ал Хофман и Дик Манинг.

Може да се употребува и во позитивна конотација - за да се подели некој успех, и обратно за некоја загуба, грешка.

- **E: have one over the eight**
- **D: Einen über den Durst trinken**
- **M: камен пијан, го заврзал магарето**

Се употребува за некој кој е поднапиен, кај нас исто така познато како испил чаша повеќе од што треба. Кај нас имаме повеќе сленгови за пијан човек, како дрво пијан, сателит или фон. Инаку фразата “have one over the eight“ има потекло од англиската воена сила, односно воен сленг. Доаѓа од претпоставката дека еден просечен човек без проблем може да испие осум чаши пиво. Со деветтата испиена чаша веќе е пијан. Се разбира, треба да се земе предвид дека тогаш, во дваесеттите години од дваесеттиот век, пивото било многу послабо отколку што е денес.¹

- **E: to be alike as two peas in a pod**
- **D: sich gleichen wie ein Ei dem anderen**
- **M: си личат како јајце на јајце**

Овој израз го употребуваме за нешта или луѓе кои премногу личат еден на друг, односно се идентични: како слика или одраз во огледало. Овој идиом произлегол од фактот дека две зрна грашок се речиси идентични. За прв пат е употребен во шеснаесеттиот век, во “Euphues and his England “ од Џон Лаили.

- **E: at the eleventh hour**
- **D: im letzten Augenblick**
- **M: пет до дванаесет**

Се употребува кога нешто се случува речиси премногу доцна, или во последниот можен момент. Има библиско потекло од параболата на Матеј, кој што кажува за извршената неправда врз работниците кои што работеле од изгрејсонце до зајдисонце и биле платени исто колку оние кои работеле еден час пред зајдисонце, односно според римскиот систем за време, изгрејсонце било во шест часот наутро, зајдисонце во шест часот попладне, а единаесеттиот час се сметало времето од пет до шест часот попладне. Тој час останал како синоним за периодот непосредно пред крајот. Иако некои експерти не се согласуваат дека фразата има библиско потекло, сепак останало до ден денес како алузија за нешто што се случува во последен можен момент.¹

- **E: fifth wheel**
- **D: Ein fünftes Rad am Wagen sein**
- **M: тринаесетто прасе**

Се употребува кога се однесува на некое лице кое се наоѓа во ситуација каде неговото присуство е непотребно и како резултат на тоа тие се чувствуваат бескорисни, односно вишок. Кај нас познато и како падобранец или свеќник. Освен идиомот “fifth wheel“, често го среќаваме и идиомот “third wheel“. За оние кои што се прашуваат кој е оригиналниот, првобитен термин за бескорисно нешто или непотребна личност, тоа е “fifth wheel“, додека идиомот “third wheel“ се појавува подоцна. Станува збор за компарација, односно „непотребно петто тркало на возило со четири тркала“. Тој идиом за прв пат се среќава во книга на Томас Декер во 1631 година.¹

- **E: first and foremost**
- **D: Zuerst und vor allem**
- **M: како прво и најважно**

Се употребува за да се изјасни она што се смета за поважно од било што друго - како прво и основно, прво и најважно. Меѓутоа, се среќаваме и со друг термин, сличен на овој “first of all“ што го преведуваме „како најпрво“. Овој термин датира уште од 1300 година, и се смета за непотребен откако почнал да се применува вториот термин “first and foremost“ во 1500 година, кој во суштина го има истото значење.¹

- **E: first come first served**
- **D: Wer zuerst kommt, mahlt zuerst**
- **M: кој превари, тој товари**

Се употребува кога сакаме да кажеме дека нешто се одвива по ред без никакви привилегии. Луѓето се услужуваат по редот по кој доаѓаат, односно без фаворизирање и посебен третман на некој или нешто. Овој идиом прв пат бил употребен во 1545 година.¹

- **E: on cloud nine**
- **D: auf Wolke sieben schweben**
- **M: лета во облаци, на седмо небо**

Се употребува за некој кој е пресрекен поради нешто, кога е вон себе; пијан од среќа. Иако постои и друг идиом со истото значење, “In seventh heaven“ со буквален превод „на седмо небо“ кој се поистоветува и со германскиот пример, идиомот “on cloud nine“ е почесто употребуван во англискиот јазик. Постојат повеќе објаснувања за потеклото на овој идиом. Некои сметаат дека за прв пат го употребиле во метеоролошката станица во САД во 1950 година. Метеоролозите класифицирале различни типови на облаци, означувајќи ги со броеви, во зависност од нивната височина, така што облациите број девет биле највисоки. Другото објаснување е дека овој идиом произлегува од Будизмот и дека деветтиот облак претставува една од фазите на развојот на просветлување за некој предодреден да стане Буда. Секогаш постојат различни ставови, па според некои експерти овие објаснувања не држат вода бидејќи класификацијата на облациите и фазите на просветлување на Будизмот се состојат од десет фази. Се мисли дека самиот збор „облак“ го зазема поглавното место во идиомот отколку самиот број. Неговото првобитно значење било повеќе за некој кој е под дејство на интоксикација или инспирација, отколку според денешната асоцијација - идилична среќа.¹

- **E: talk nineteen to the dozen**
- **D: wie ein Wasserfall reden**
- **M: зборува како навиец**

Се употребува за некој кој зборува многу брзо, кај нас познато како зборува двесте на час; уста не затвора или мели како празна воденица. Всушност станува збор за кога некои разговараат, другите едвај ќе кажат два-три збора, додека “talk nineteen to the dozen“-говорителот ќе успее да каже деветнаесет. Од таму е и бројот деветнаесет во идиомот. Исто така, понекогаш се употребува да се опише брзото отчукување на срцето кое е опасно или во некои ситуации се мисли на други нешта кои што брзо се движат или менуваат. Коренот на овој идиом се верува дека потекнува од Корнвол, јужниот дел на Англија, од осумнаесеттиот век. Таму имало рудници за калај во кои се вовеле Корнски мотори за испумпување на водата, со цел да се намалат поплавите во рудниците. Иако нема веродостојни податоци, се верува дека испумпувале

деветнаесет илјади литри вода на секои дванаесет бушели на јаглен, кои биле потребни за да работат моторите - многу брз и ефикасен начин за транспорт на вода. Оттаму поради самата брзина, произлегол и овој идиом.¹

- **E: one foot in the grave**
- **D: Mit einem Fuß im Grabe stehen**
- **M: со една нога в гроб, мириса на земја**

Се однесува на некој што е во изминати постари години или некој кој е многу болен и е близу до смртта. Кај нас се употребува истиот буквален превод „со една нога в гроб“, или, се користи и изразот „мириса на земја“. Овој идиом за прв пат се сретнува во драмата “The Fatall Dowty“ од Филип Масинџер и Натан Филд, во 1632 година. Иако веќе застарен израз, во 1990 година станува актуелен покрај успехот на англиската комедија “One Foot In The Grave“, каде што Ричард Вилсон ја игра главната улога на пргавиот старец Виктор Мелдру. Во седумнаесеттиот век луѓето поинаку би го протолкувале овој идиом, бидејќи тогаш зборот нога се употребувал како глагол за „патување“ или „зграпчување“. Да зграпчиш некој за нога, се мислело да падне во стапица. Овој фигуративен израз тогаш би бил сфатен како зграпчен од самата смрт, без можност за бегство.¹

- **E: one good turn deserves another**
- **D: Eine Hand wäscht die andere**
- **M: доброто со добро се враќа**

Овој идиом се употребува кога некој ни ја подал раката и ни помогнал кога сме биле во неволја, човечки е да ја возвратиме услугата на истиот начин, подавајќи ја раката кога тие ќе имаат потреба. Идиомот ја има истата суштина како и добро познатата поука која ја слушаме од постарите „Прави добро, за добро да ти се враќа“. Оваа мисла за прв пат е употребена во 1400 година, а сто години подоцна, во 1500 година, била често употребувана на обратен начин, односно “One bad turn deserves another“.¹

- **E: put two and two together**
- **D: zwei und zwei zusammenzählen**
- **M: чита меѓу редови**

Овој израз се употребува кога сакаме да дојдеме до правилен заклучок врз основа на она што сме го виделе, или од некоја информација што сме ја добиле. Понекогаш го употребуваме и со буквален превод, но исто така се користи и изразот „поврзи ги конците“. Зошто два плус два, зошто не еден плус еден? Изразот го користиме кога сакаме да појасниме некои нешта, затоа и велиме за некој кој очигледно не гледа јасно на работите, дека тој не знае дека два плус два се четири. Исто така за некој кој се користи со лажна логика за да манипулира со другите, велиме дека упорно не убедува дека два плус два се пет. Зошто бројот два? Најверојатно бројот еден е премногу едноставен.¹

Заклучок

Во овој труд се опфатени дел од идиомите и фразеолошките изрази поврзани со броеви. Тие се претставени на англиски и германски јазик, со понудени македонски паралели.

За крај, да потенцираме дека идиомите и фразеолошките изрази ги среќаваме сè почесто во секојдневниот говор, така што тие се веќе неизбежни во секојдневниот јазик. Тие ги потенцираат и истакнуваат разликите и особеностите на одредена јазична средина, а имајќи ја предвид тесната врска меѓу јазикот и народот, тие највпечатливо ги истакнуваат културните особености на еден народ.

Се согласуваме дека англискиот, германскиот и македонскиот јазик изобилуваат со вакви изрази, ги негуваат старите и секојдневно се збогатуваат со нови. Тие претставуваат важен показател на самостојноста на еден јазик, и го одразуваат духот, културата и историјата на еден народ.

Нашево истражување нè доведе до еден многу значаен податок: дека македонската фразеологија, иако многу богата и разновидна, сепак не нуди податоци за потеклото на фразеологизми, што нè наведува да ги поттикнеме младите истражувачи да работат на оваа тема и да понудат релевантни податоци со што би се надополнила македонската фразеолошка ризница.

Користена литература

Кирилична

- Бојковска, С. Пандев, Д. Минова-Ѓуркова Л. Цветковски, Ж. (1998). Македонски јазик за средното образование, второ дополнето издание. Скопје: Просветно дело.
- Велковска, С. (2002). Белешки за македонската фразеологија. Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“ – Скопје.
- Велковска, С. (2008). Македонска фразеологија со мал фразеолошки речник. Скопје.
- Мургоски, З. (1993). Англиско-македонски речник на идиоми. Скопје: Матица македонска
- Мургоски, З. (2002). Македонско-англиски речник на идиоми. Скопје: филолошки факултет “Блаже Конески”

Латинична

- Carr, William (1828). The dialect of Craven, in the West-Riding of the county of York, London, Printed for W. Crofts
- Manser, Martin H. (2002). The facts on file dictionary of proverbs. USA
- Partridge, E. (1978). A dictionary of clichés - 5th edition. USA: Routledge
- Spears, Richard A. (1997). NTC's Thematic Dictionary of American idioms. USA: NTC Publishing Group
- Tomenendalová, Pavla (2006). ZAHLEN IN DER PHRASEOLOGIE Ein Vergleich – Deutsch und Tschechisch, Bakalářská práce, MASARYKOVA UNIVERZITA, Filozofická fakulta, Ústav germanistiky, nordistiky a nederlandistiky

Интернет страници

<http://www.phrases.org.uk/meanings>

<http://www.idiomconnection.com>

<https://english.stackexchange.com/questions>

<http://idioms.thefreedictionary.com/time>

<http://www.learn-english-today.com/idioms/idiom-categories/time>

<https://www.quora.com>

<http://www.englishdaily626.com>

<http://www.worldwidewords.org/genindex.htm>

<http://mentalfloss.com/article/49435/whats-origin-phrase-eleventh-hour>

<https://www.phrases.org.uk/meanings/137550.html>